

## AALTJES

# Wortellesieaaltje vraagt integrale aanpak

Van alle ziekten in de bloembollenteelt behoren aaltjes tot de groep lastig aan te pakken organismen. Hun optreden is grillig, de impact van een aantasting soms zeer groot. In dertien afleveringen zet BloembollenVisie aaltjes in de schijnwerpers. In de vierde aflevering de tweede van de vijf belangrijkste groepen aaltjes binnen de bloembollen: Pratylenchus.

Tekst en foto: Arie Dwarswaard

“Van Pratylenchus-soorten is bekend dat zij de wortels van vatbare planten binnendringen en zich daarin vermeerderen en dat daarbij in de schors geel-, rood- of zwartbruine plekjes ontstaan, die als regels spoedig gaan rotten. Deze plekjes of lesies zijn in het begin vaak minder dan 1 mm lang en bevatten soms slechts een enkel aaltje. Later breiden zij zich uit en vloeien zij samen, waardoor fijne wortels kunnen worden geringd.” Dat schreef de Wageningse onderzoeker M. Oostenbrink in 1954 over de vrijlevende wortelaaltjes van het geslacht Pratylenchus. Toen al was duidelijk dat niet alleen de in de vorige aflevering behandelde groep stengelaaltjes voor veel schade kon zorgen, maar dat dit ook gold en geldt voor Pratylenchus. Oostenbrink schreef er menig publicatie over, en na hem gingen anderen daar mee door. In 1954 was al bekend dat de lelie tot de vatbare gewassen behoort. Omdat in die tijd de lelieteelt nog in de kinderschoenen stond, werd het daar niet als een majeur probleem beschouwd. Dat gold wel voor de teelt van tal van boomkwekerijgewassen, akkerbouwgewassen, zoals aardappel en vollegroondsgroenten als wortelen. De verschijnselen deden en doen in veel opzichten denken aan die andere aal, het aardappelcystenaaltje, dat aardappelmoetheid veroorzaakt.



Tagetes is een effectieve teelt tegen wortellesieaaltje

De valplekken die bij dit aaltje horen, zijn ook te zien bij een Pratylenchusaantasting in aardappel.

### VOORAL LELIE

In de bloembollenteelt zorgt tegenwoordig Pratylenchus penetrans vooral voor schade in de lelieteelt. Dit is echter niet het enige bolgewas dat kan worden aangetast. Ook in narcis is schade bekend, veroorzaakt door P. penetrans. Verder kan het aaltje worden aangetroffen in onder meer gladiool, tulp, hyacint, iris en Crocosmia. Het ziektebeeld komt mee met de Nederlandse naam. Op de wortels die aan de bol zitten, verschijnen bruine, langgestrekte plekjes, aangeduid als lesies. Ze ontstaan omdat het aaltje in die cellen aanwezig is of was. Hoewel wortellesieaaltje de juiste ziekte-aanduiding is, komt ook vaak wortelrot voor. Dit heeft te maken met het feit dat de lesies uiteindelijk zorgen voor verrotte wortels. Dat kan tegelijkertijd weer leiden tot verwarring, omdat ook wortelrot voorkomt dat wordt veroorzaakt door Pythium. En om het nog ingewikkelder te maken: door wortellesie aangetaste wortels kunnen als secundaire aantasting gaan rotten door de schimmel Cylindrocarpon.

De schadedrempel van het wortellesieaaltje verschilt per grondsoort. Op humusarme zandgronden is die laag, op humusrijke gronden hoog. Via regelmatige bemonstering kan de teler inzicht krijgen in de mate van besmetting met dit aaltje. De verspreiding van het aaltje verloopt via de bol en grond. Het aaltje kan goed in bollen overleven, maar ook op wortelresten die in de grond achterblijven.

### MEER ROUTES

Als een aantasting door wortellesieaaltje in bloembollen wordt vastgesteld, kan de teler kiezen uit verschillende mogelijkheden om het aaltje te bestrijden. De groenbemester Tagetes patula staat bekend om zijn bestrijdend effect. Deze teelt vraagt echter wel de nodige inspanningen van de teler. Tijdig zaaien, zorgen voor een goede onkruidbestrijding en het snel dichtgroeien van het gewas zijn essentiële randvoorwaarden om de teelt te laten slagen. Een nadeel is dat de grond relatief lang uit productie is. Daardoor moet een lelieteler bij huur twee jaar een perceel huren, terwijl hij maar een jaar lelies teelt. In het Noordelijk Zandgebied kunnen telers er voor kiezen om besmette grond te inunderen. Voorwaarde voor het slagen van inundatie is wel dat de grond minimaal acht tot tien weken onder water staat. Twee relatief nieuwe ontwikkelingen zijn de teelt van de groenbemester Japanse haver of Avena strigosa en toepassing van een warmwaterbehandeling bij Aziaten en Orientals. Japanse haver heeft niet zozeer een dodend effect op wortellesieaaltje, maar werkt hetzelfde als zwarte braak. Door het ontbreken van waardplanten hongert het aaltje uit. Van Aziaten was bekend dat die een warmwaterbehandeling goed konden verdragen. Onderzoek van PPO aan Orientals toonde aan dat met voor- en nawarmte ook deze groep een warmwaterbehandeling kan ondergaan tegen onder meer wortellesieaaltje. Naar het effect van deze behandeling bij OT, LA en Longiflorums voert PPO nog onderzoek uit. Ook gaat PPO na of een heetstookbehandeling een alternatief kan zijn voor de wwb.